

פרסום עיתי, עורך: ד"ר רז צימט

מחריפים חילוקי הדעות בין המג'לס לממשלה סביב מימוש השלב השני ברפורמה בסובסידיות

חילוקי הדעות בין הממשלה למג'לס סביב מימוש השלב השני בתוכנית הרפורמה בסובסידיות הגיעו בימים האחרונים לשיאים חדשים לנוכח הצהרות בכירים בממשלה לפיהן בכוונתה ליישם בקרוב את השלב הבא ברפורמה חרף החלטת המג'לס להשעות את מימושה. לאחרונה רמז הנשיא, כי בכוונתו להמשיך ביישום התוכנית ואף להגדיל פי חמישה את גובה הקצבאות המשולמות במסגרתה. חבר המג'לס עלי מטהרי הזהיר השבוע, כי אם יממש הנשיא את השלב השני ברפורמה ללא אישור המג'לס הוא יודח מתפקידו.

בתוך כך גוברת הביקורת מצד מבקרי הממשלה על כוונתה להמשיך ביישום תוכנית הרפורמה על אף הבעיות החמורות שהתעוררו במהלך יישום השלב הראשון בתוכנית. מבקרי המהלך הזהירו, כי המשך יישום התוכנית יוביל להחרפת משבר האינפלציה ולפגיעה נוספת במגזרי התעשייה והחקלאות. מספר חברי מג'לס הזהירו, כי האזרחים אינם יכולים לשאת בנטל כלכלי נוסף שייגרם כתוצאה מהמשך יישום התוכנית. מומחי כלכלה ביטאו, אף הם, את הסתייגותם מאופן מימוש השלב הראשון ברפורמה וטענו, כי מימוש השלב השני בתנאים הכלכליים הנוכחיים יוביל להשלכות קשות על מצב המשק.

על רקע חילוקי הדעות הגוברים בין המג'לס לממשלה בנוגע למימוש הרפורמה פרסם השבוע אתר המזוהה עם תומכי הממשלה תוצאות סקר דעת קהל המצביעות, לכאורה, על תמיכת רוב הציבור בהמשך יישומה.

חילוקי הדעות בין הממשלה למג'לס בנוגע למימוש השלב השני בתוכנית הרפורמה בסובסידיות הגיעו בימים האחרונים לשיאים חדשים בעקבות דיווחים לפיהם הממשלה מתכוונת ליישם בקרוב את השלב הבא בתוכנית חרף התנגדות המג'לס. בנובמבר 2012 העביר המג'לס חוק המשעה את יישום השלב השני ברפורמה. בשבוע שעבר הודיע יו"ר המג'לס, עלי לאריג'אני, לנשיא אחמדינז'אד, כי בהתאם לחוק שאושר על-ידי מועצת שומרי החוקה הוא אינו רשאי לממש את השלב השני ברפורמה או להעלות את המחירים במסגרתה עד לתום השנה האיראנית הנוכחית (מרץ 2013).

על אף התנגדות המג'לס הצהירו השבוע שני שרים כלכליים בכירים, כי הממשלה דנה בימים האחרונים בדרכים להמשיך ברפורמה, שיישומה החל בסוף 2009. שר הכלכלה, שמס אל-דין חסיני (Shamseddin Hosseini), אמר, כי הממשלה דנה בתרחישים השונים למימוש השלב השני בתוכנית אך טרם הגיעה להחלטה בנושא. שר התעשייה והמסחר, מהדי ע'זנפרי (Mehdi Ghazanfari), ציין אף הוא, כי מטה הרפורמה החל בדיונים בראשות הנשיא ופנה לכלל הגופים הכלכליים ולמשרדי הממשלה בבקשה להגיש את הערכתם בנוגע למימוש השלב הבא ברפורמה. בשבוע שעבר דיווחה התקשורת האיראנית, כי הנשיא הורה לשרי ממשלתו ולבכירים כלכליים נוספים להיערך לקראת מימוש השלב השני בתוכנית (מהר, 6 ינואר 2013).

לאחרונה רמז הנשיא בריאיון טלוויזיוני, כי ממשלתו מתכוונת לממש בקרוב את השלב השני ברפורמה ואף להגדיל פי חמישה את סכום הקצבאות המשולמות במסגרתה לאזרחים. בריאיון, שהעניק לטלוויזיה האיראנית ב-22 בדצמבר במלאת שנתיים ליישום הרפורמה, מתח אחמדינז'אד ביקורת חריפה על המג'לס והאשים את חברי המג'לס, כי הם מעכבים את מימוש התוכנית. הנשיא ציין, כי עד כה מומשו רק 30% מהרפורמות במדיניות הסובסידיות. בהתייחסו לעליות המחירים שנגרמו בעקבות מימוש השלב הראשון בתוכנית טען הנשיא, כי המחירים לא עלו כתוצאה מהרפורמה אלא כתוצאה מגורמים אחרים, ובהם: עליות המחירים בעולם, משבר המט"ח וליקויים במערכת הבנקאית האיראנית. אחמדינז'אד ציין, כי רוב האזרחים תומכים בתוכנית הרפורמה וכי התיקונים שהכניסו חברי המג'לס בתוכנית המקורית עיכבו את מימושה.

חבר המג'לס עלי מטהרי (Ali Motahari), ממבקריו הבולטים של הנשיא במחנה השמרני, הזהיר השבוע, כי אם ינחה אחמדינז'אד לממש את השלב השני ברפורמה ללא אישור המג'לס הוא יודח על-ידי חברי המג'לס. בריאיון לסוכנות הידיעות אילנ"א אמר מטהרי, כי הממשלה אינה רשאית לממש את השלב הבא בתוכנית עד לסוף השנה הנוכחית. הממשלה רשאית, לדבריו, להציע למג'לס לממש את תוכנית הרפורמה תוך התייחסות למקורות התקציביים הנדרשים לשם כך. אם ההצעה תאושר על-ידי המג'לס, תוכל הממשלה ליישמה (אילנ"א, 7 ינואר 2013).

ביום רביעי הקרוב (9 ינואר) צפוי הנשיא להופיע בפני המג'לס בהתאם לבקשתו ולדון עם חברי המג'לס בסוגיות כלכליות שונות, ובהן גם המשך מימוש הרפורמה. סגן הנשיא לעניינים פרלמנטאריים, לטפאללה פרוזנדה (Lottollah Forouzandeh), אמר בריאיון לסוכנות הידיעות אירנ"א, כי הנשיא יופיע בפני המג'לס ויקיים דיון בנושאים הקשורים למצב הכלכלי ולניהול הסנקציות (אירנ"א, 7 ינואר 2013).

המעבר משלב 1 לשלב 2 ברפורמה

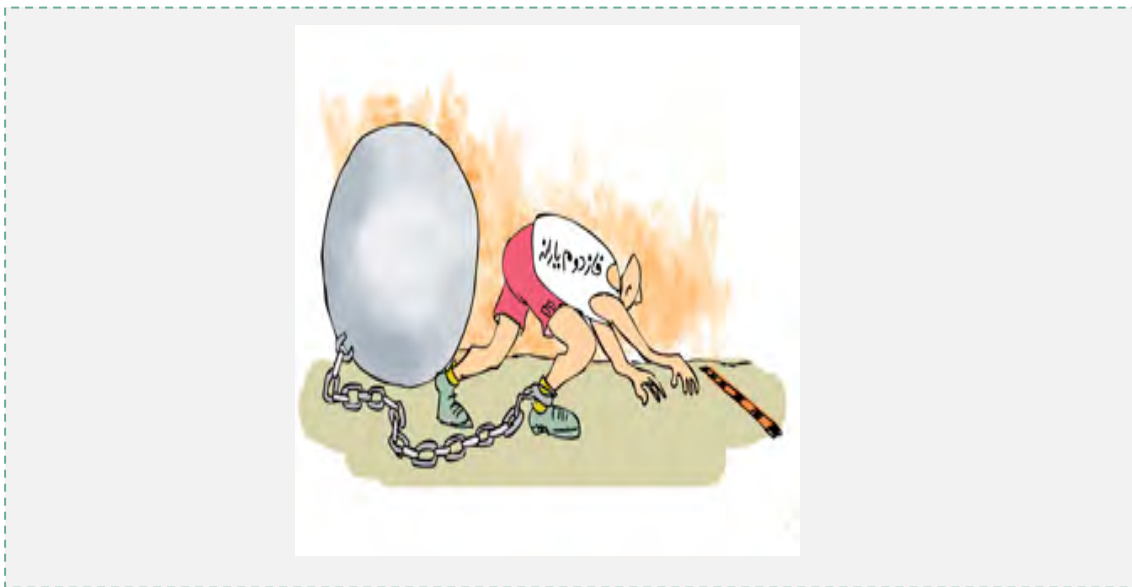
בתוך כך גוברת הביקורת מצד מבקרי הממשלה על כוונתה להמשיך ביישום הרפורמה על אף הבעיות החמורות שהתעוררו במהלך יישום השלב הראשון בתוכנית. מבקרי המהלך הזהירו מפני עליה חדה ביוקר המחיה ומפגיעה נוספת במגזרי התעשייה והחקלאות אם אכן תמשיך הממשלה במימוש התוכנית. בחודשים האחרונים טענו מבקרי הממשלה במספר הזדמנויות, כי אופן יישום השלב הראשון בתוכנית היה שגוי. הממשלה הזדרזה, לטענתם, לממש את הרפורמה במשך שנתיים במקום חמש שנים, יצרה גרעון תקציבי חמור בשל חישוב שגוי של ההוצאות הדרושות לטובת תשלום הקצבאות במסגרת התוכנית, העבירה קצבאות שוות לכלל האזרחים ללא התחשבות בגובה הכנסתם, לא עמדה בהתחייבויותיה להזרים 20% מהכנסות הרפורמה לחיזוק המגזר היצרני ובכך הביאה להחרפת משבר האבטלה ולפשיטות רגל של מפעלים רבים וחרגה מהתקציב שאושר לטובת הרפורמה על מנת לעמוד בתשלום הקצבאות.

בעקבות הצהרות בכירי הממשלה בנוגע לכוונתה להמשיך במימוש השלב השני ברפורמה הזהיר חבר ועדת הכלכלה של המג'לס, נאצר מוסוי לארגאני (Nasser Mousavi Largani), כי אזרחי איראן לא יוכלו לשאת בנטל כלכלי נוסף ועלולים להתקומם אם מצוקתם תגבר. בריאיון לסוכנות הידיעות של המג'לס ציין לארגאני, כי מצבם הכלכלי של האזרחים קשה מאוד ואסור לממשלה להחריפו עוד יותר באמצעות מימוש השלב השני ברפורמה (www.icana.ir, 6 ינואר 2013).

חבר ועדת התכנון והתקצוב של המג'לס, מחמד קסים עת'מאני (Mohammad Qasim Osmani), הביע אף הוא התנגדות למימוש השלב הבא בתוכנית הרפורמה. בריאיון לאתר פרארו (Fararu) אמר חבר המג'לס, כי יישום השלב השני בתוכנית נועד לצרכים פוליטיים ואינו צעד כלכלי נבון. הוא ציין, כי החלטת הנשיא להופיע בפני המג'לס ביום רביעי הקרוב נועדה לנסות ולשכנע את חברי המג'לס להסיר את התנגדותם ליישום התוכנית. הוא העריך, כי חברי המג'לס לא ישתכנעו משום שהם סבורים שהמצב הכלכלי הנוכחי אינו מאפשר להמשיך במימוש הרפורמה. חברי המג'לס חשים, לדבריו, בלחץ הכלכלי הכבד הניצב בפני האזרחים ואין ספק שהם יתנגדו להמשך הרפורמה. הוא הוסיף, כי הוא מתנגד

למימוש השלב השני ברפורמה לפני הבחירות לנשיאות הצפויות בחודש יוני. עת'מאני ציין, כי תוכנית הרפורמה היתה נכונה אך יישומה על-ידי הממשלה היה שגוי ולא עלה בקנה אחד עם חוק הרפורמה (פרארו, 7 ינואר 2013).

גם יו"ר ועדת התעשייה של המג'לס, רזא רחמאני (Reza Rahmani), מתח ביקורת על אופן יישום הרפורמה על-ידי הממשלה. בריאיון לאתר ח'בר אונליין (Khabar On-line) אמר המחוקק, כי הממשלה הייתה אמורה להפנות לפחות 20% מהכנסותיה מהרפורמה לחיזוק המגזר היצרני, אך על-פי נתוני מרכז המחקרים של המג'לס לא העבירה הממשלה לתעשייה סכום כלשהו נכון ליוני 2012. הוא ציין, כי המשך הרפורמה ללא מימוש ההתחייבויות בנוגע לסיוע למגזר היצרני הוא חסר תועלת וכי זה היה אחד השיקולים שעמדו בבסיס החלטת המג'לס להשעות את המשך מימוש התוכנית (ח'בר אונליין, 3 ינואר 2013).

שלב 2 בתוכנית הרפורמה (www.javanonline.ir)

מומחי כלכלה ביטאו, אף הם, את הסתייגותם מאופן מימוש השלב הראשון בתוכנית הרפורמה ומהכוונה לממש את השלב השני בתוכנית בהתאם להצהרות בכירי הממשלה. בריאיון לאתר פרדא אמר הכלכלן ד"ר מהדי תקוי (Mehdi Taqavi), כי יישומו הלקוי של השלב הראשון בתוכנית הוביל לעליית מחירים, לירידה באיכות המוצרים ולירידה במכירות שהגבירו את חוסר שביעות הרצון בקרב האזרחים ומסכנות את היצור הלאומי. הוא הזהיר, כי מימוש השלב השני בתוכנית בתנאים הכלכליים הנוכחיים והעלאה משמעותית של סכום הקצבאות המועברות לאזרחים יובילו להשלכות קשות על מצב המשק (פרדא, 7 ינואר 2013).

ד"ר חג'ת קנדי (Hojjat Ghandi), כלכלן ממוצא איראני מאוניברסיטת וושינגטון אנד לי, אמר בריאיון שהתפרסם בסוכנות הידיעות "פארס", כי תוכנית הרפורמה בסובסידיות הייתה הגיונית ונכונה אך ביצועה היה בעייתי. הוא ציין, כי השכבות הנמוכות באיראן הרוויחו במידה רבה יותר מהרפורמה בשל הרגלי הצריכה שלהם והקצבאות ששולמו להם. הכנסתם של המעמדות הגבוהים יותר, לעומת זאת, נפגעה.

בהתייחסו למימוש השלב השני בתוכנית אמר קנדי, כי הממשלה ניצבת בפני שתי אפשרויות: תשלום קצבאות בסכום גבוה יותר ללא עדכון המחירים או העלאת סכום הקצבאות במקביל להעלאת המחירים. הוא ציין, כי אם הממשלה תעדכן את גובה הקצבאות בהתאם לעליה הצפויה בהכנסותיה כתוצאה מעליות המחירים, התוצאה בטווח הארוך תהיה חיובית אף על-פי שלא ניתן למנוע את ההשלכות האינפלציוניות כתוצאה מהמשך הרפורמה ומהסנקציות המוטלות על איראן. אם הממשלה תעלה את גובה הקצבאות ללא העלאת מחירים, היא תאלץ להלוות כספים מהבנק המרכזי והדבר יחריף את משבר האינפלציה ויוביל לסטייה מיעדי התוכנית ולהחרפת המצב הכלכלי. אם כך תנהג הממשלה, אמר קנדי, הרי שמדובר בצעד פוליטי לקראת הבחירות ולא בצעד שניתן להצדיק מבחינה כלכלית (פארס, 7 ינואר 2013).

על רקע חילוקי הדעות הגוברים בין המג'לס לממשלה פרסם השבוע האתר www.598.ir הממשה עם תומכי הממשלה תוצאות סקר דעת קהל המצביעות, לכאורה, על תמיכת רוב הציבור בהמשך מימוש הרפורמה. האתר דיווח, כי מתוצאות הסקר שנערך בחודשים האחרונים מטעם אגודת הסטודנטים למדעי החברה באוניברסיטת טהראן, עולה כי 68% מהנשאלים בערים ו-78% מהנשאלים בכפרים הביעו תמיכה במימוש השלב הבא בתוכנית. למעלה מ-70% מהנשאלים השיבו, כי הרפורמה בסובסידיות תרמה לאזרחים ולפיתוח המדינה ושינתה לחיוב את הרגלי הצריכה. 53% מהנשאלים השיבו, כי הרפורמה תרמה לצמצום הפער החברתי-כלכלי. 67% מהנשאלים טענו, כי לרפורמה לא היתה השפעה רבה על עליות המחירים, ותלו את עליית יוקר המחיה בהשפעת הסנקציות ובמשבר

המט"ח. 69% מהנשאלים השיבו, שתפקוד הממשלה בפיקוח על המחירים במהלך יישום הרפורמה היה משביע רצון. 77% הביעו תמיכה בביטול הקצבאות לעשירונים הגבוהים ובהפנייתן לתמיכה בשכבות החלשות (www.598.ir, 7 ינואר 2013).